

Vertikální spravedlnost ve financování zdravotnictví SR

Ing. Karolína Marková
doktorandka FM VŠE

Vysoká škola ekonomická v Praze

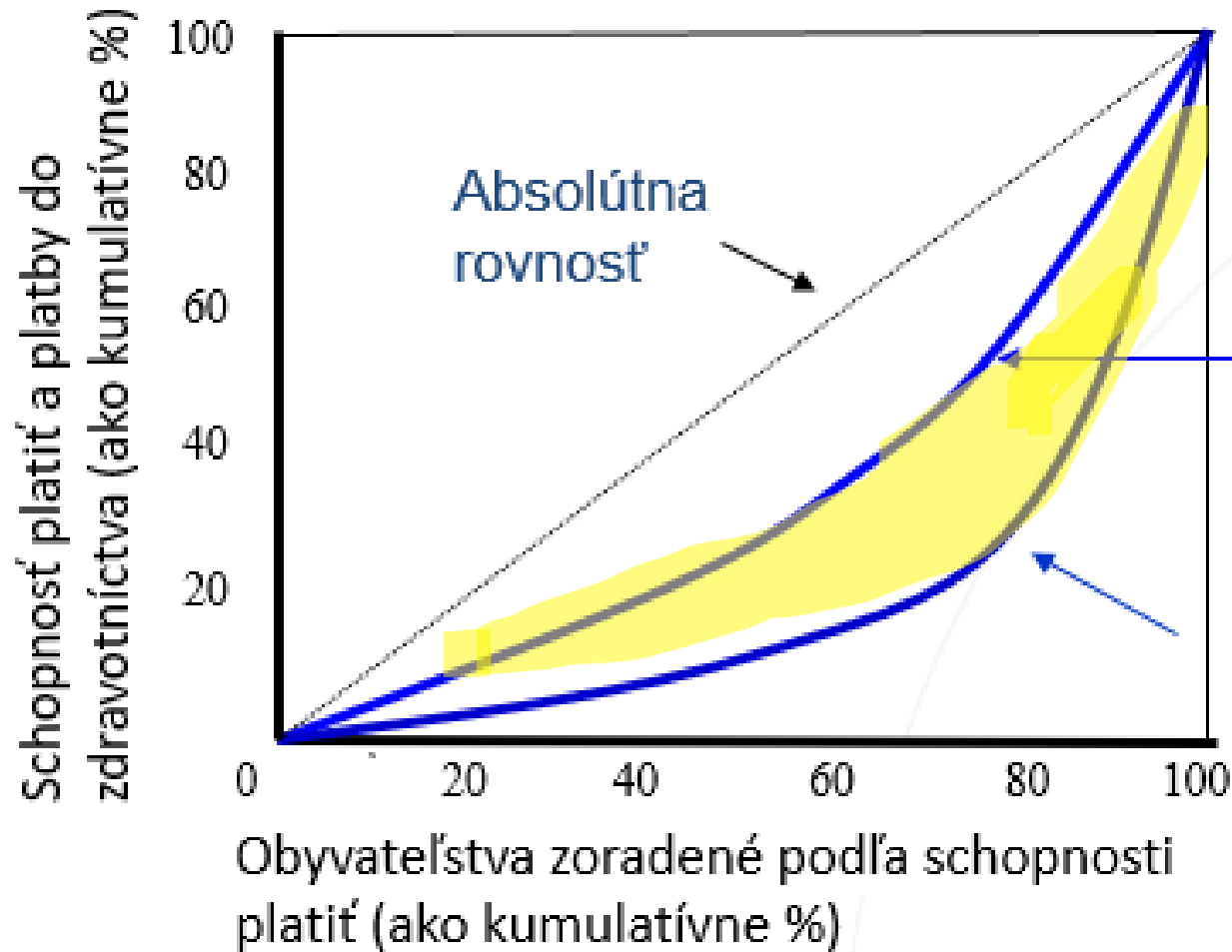
Vertikální spravedlnost

- Spravedlnost ve financování zdravotní péče lze obecně definovat jako požadavek, aby domácnosti přispívaly do zdravotního systému dle jejich schopnosti platit.
- Bohatí lidé by tedy měli platit více než chudí a lidé se stejným příjmem by měli platit stejně.
- Podává informaci o tom, jak je finanční břemeno rozloženo v populaci.
- Možno měřit pomocí indexů progresivity. Index podává informaci o tom, jaký má daný kanál financování zdravotnictví dopad na obyvatelstvo.
- Na progresivní financování je nahlíženo jako na spravedlivé, regresivní financování je považováno za nespravedlivé.

Kakwani index

- Index progresivity.
- K výpočtu používá Lorenzovu křivku, Gini index a koncentrační index. Využívá tedy informace o příjmu a platbách obyvatel.
- Hodnoty od -2 (regresivní) do +1 (progresivní).
- Metoda míry progresivity je aplikována na platby za zdravotní péči: přímé platby, zdravotní pojištění, přímé daně a nepřímé daně.
- Empirie: přímé daně jsou většinou progresivní, nepřímé daně a přímé platby regresivní. Zdravotní pojištění bývá proporcionální.

Lorenzova krivka (schopnosť platiť) Koncentračná krivka (plata)

Kakwani index – priestor medzi krivkami

Koncentračná krivka

Lorenzova krivka

Výsledky pro SR za rok 2022

- Data: RU 2022 (ŠÚ SR)
- Kanály: přímé výdaje domácností (OOP), DPH, daň z příjmů fyzických osob (DPFO), soukromé zdravotní pojištění (SZP) a veřejné zdravotní pojištění (VZP).

Kanál financování	CI	GI	KI	Objem zdrojů v daném kanálu	Váha kanálu na celkovém financování	Celkový KI
OOP	0,10	0,29	-0,19	1 537 732	17,3%	-0,033
VZP	0,49	0,29	+0,20	4 688 063	52,8%	+0,106
SZP	0,42	0,29	+0,12	80 168	0,9%	+0,001
DPH	0,18	0,29	-0,11	2 579 897	29,0%	-0,032
DPFO*	0,33	0,29	+0,04	0*	0,0%	0,000
Dohromady				8 885 692		+0,042

Koncentrační index (CI), Gini index (GI), Kakwani index (KI). Váhy jednotlivých kanálů dle státního závěrečného účtu a Smetany (2024).

* DPFO je podílová daň a celý výnos daně se přerozděluje stanoveným mechanismem mezi města a obce a vyšší územní celky.

Jaký je závěr?

- Slovenský zdravotní systém je celkově proporcionální až mírně progresivní.
- Finanční břemeno je tedy rozložené v populaci spravedlivě.
- Klíčovou roli na tomto výsledku má veřejné zdravotní pojištění, které je progresivní spolu s jeho výrazným podílem na financování zdravotní péče.
- Zároveň je díky tomuto výsledku prostor pro zvýšení podílu přímých plateb obyvatel na celkovém financování zdravotní péče.

Děkuji za pozornost

Vysoká škola ekonomická v Praze

Mezinárodní porovnání

Channel	OECD countries*	Czechia	Slovakia	Hungary	Italy	Finland	China	South Korea	South Africa	Kenya	Tanzania	Egypt	Ghana
Direct taxes	+0,1 to +0,3	+0,1 to +0,2	+0,2 to +0,4	N/A	0 to +0,1	0,3 to 0,4	+0,4 to +0,5	+0,2 to +0,4	0 to +0,2	0,2	+0,5	0	+0,2
Indirect taxes	+0,1 to -0,3	-0,1	-0,2 to -0,1	N/A	-0,2	-0,1	0	0	-0,1 to 0	-0,1	+0,1	-0,2 to 0	+0,1
Health insurance	-0,1 to +0,3	0	+0,1 to +0,2	N/A	N/A	0,1	-0,6 to +0,3	-0,1 to 0	N/A	-0,1	+0,4	0	+0,3
Private insurance	-0,2 to 0,2	N/A	N/A	N/A	0	N/A	N/A	-0,1 to 0,2	+0,1	+0,3	-0,5	0	-0,3
OOP	-0,4 to 0	-0,1	-0,3 to -0,2	-0,2	-0,1	-0,3 to -0,2	0 to +0,2	-0,1 to 0	0	-0,3	-0,1	-0,1	-0,1
Total KI	-0,1 to 0,1	0	0 to +0,1	-0,2	-0,1	0	0 to +0,1	-0,1 to 0	+0,1	-0,2 to -0,1	+0,1	-0,1	+0,1

Source: van Doorslaer et al., 1993; Szalay et al., 2011; Baji et al., 2012; Mills et al., 2012; Munge and Briggs, 2013; Ataguba and McIntyre, 2018; Klavus and Rissanen, 2018; Ahmed et al., 2020; Zhou et al., 2020; Lee et al., 2021; Citoni et al., 2022

Note: Total KI is weighted average of individual channels.

*Data from 1980s from Denmark, France, Ireland, Italy, Netherlands, Portugal, Spain, Switzerland, UK, US.

Výsledky pro ČR za rok 2020

- Data: Český statistický úřad (ČSÚ), agregovaná data
- Kanály: přímé výdaje domácností (OOP), DPH, daň z příjmů fyzických osob (DPFO) a zdravotní pojištění (ZP).

Kanál financování	CI	GI	KI	Váha kanálu na celkovém financování
OOP	0,1348	0,2436	-0,1088	14,09%
ZP	0,2753	0,2688	0,0066	63,29%
DPH	0,1464	0,2436	-0,0972	14,73%
DPFO	0,3997	0,2688	0,1310	7,89%
Dohromady			-0,0152	

Koncentrační index (CI), Gini index (GI), Kakwani index (KI). Váhy jednotlivých kanálů dle státního závěrečného účtu a ČSÚ.